

Inspeksjonsrapport

Inspeksjon ved Sel kommune, avløpsanlegg

Dato for inspeksjonen: 13.10.2010

Saksnr. hos Fylkesmannen: 2010/6077

Kontrollert virksomhet og anlegg

Kommune navn og postadresse: Sel kommune, Botten Hansens gate 9, 2670 Otta	Kommunenr.: 0517
	Organisasjonsnr.: 939 617 671
Kontrollert anlegg: Otta renseanlegg	Anleggsnr*: 0517.0016.01
	Anleggsaktivitet*: Avløpsnett og -rensing
Tillatelse etter forurensningsloven: 19.12.2007	Risikoklasse: 4 (vedtak i utslippstillatelsen)

* Refererer til Fylkesmannens database Forurensning

Deltakere ved kontrollen

Fra Fylkesmannen: Senioring. Magne Drageset Overing. Elin Hilde Overing. Tore Pedersen	Fra kommunen: Virksomhetsleder drift Tor Ivar Kvålshagen Administrasjonssjef Sjur Mykletun Driftsoperatør, formann Stein Tho Avdelingsing. Bjørn Aabakken
--	---

Resultater fra inspeksjonen

Denne rapporten omhandler resultater fra inspeksjonen, og beskriver situasjonen på kontrolltidspunktet. Hovedtema for kontrollen var overholdelse av utslippskrav, oppfølging av ledningsnett og klimatilpasning.

Inspeksjonen ble gjennomført som del av en landsomfattende kontrollaksjon rettet mot kommunale avløpsanlegg høsten 2010. Resultatene fra aksjonen vil bli sammenstilt av Klima- og forurensningsdirektoratet og på Fylkesmannens nettsider.

Det bes om tilbakemelding fra kommunen innen 4 uker om oppfølging av avvikene.

Regelverk

- Lov om 13. mars 1981 nr. 6 om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven), jf § 7
- Forskrift om begrensning av forurensning (forurensningsforskriften) kap. 14
- Forskrift 6. desember 1996 nr. 1127 om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften)

Informasjon om regelverk finnes på www.klif.no og www.regelhjelp.no

Definisjoner

Avvik: manglende etterlevelse av krav fastsatt i eller i medhold av lov.

Anmerkning: et forhold som tilsynsetatene mener er nødvendig å påpeke for å ivareta ytre miljø, men som ikke omfattes av definisjonen for avvik.

Oppfølging etter kontrollen

Rapporten omhandler avvik og anmerkninger som ble avdekket under inspeksjonen og gir ingen fullstendig tilstandsvurdering av virksomhetens miljøarbeid eller miljøstatus.

Ingen tilbakemelding. Fylkesmannen krever ingen tilbakemelding fra virksomheten. Oppfølgingen etter inspeksjonen er avsluttet med denne rapporten.

Virksomheten plikter snarest å rette opp de avvikene som er beskrevet i denne rapporten. Vi ber virksomheten om en skriftlig tilbakemelding innen 3 uker om oppfølging av avvik og anmerkninger i denne rapporten.

Offentlighet i forvaltningen

Denne rapporten vil være tilgjengelig for offentligheten. (jf. offentlighetsloven).

Avvik

Avviksteksten som har nummer og bokstav er forhåndsdefinert av Klif, dette for at Klif skal kunne oppsummere resultatene også på de enkelte bokstavpunktene for de kontrollerte avløpsanleggene i hele landet, hvor mange har avvik og hvor mange er uten avvik. De tekstene som ikke gjelder for dette anlegget/Sel kommune (dvs ikke er avvik her) har gråfarge.

Det ble påvist følgende avvik ved kontrollen:

Avvik 1   Avviksbehandling for avløpsanlegget er ikke tilfredsstillende.

Avvik fra: Internkontrollforskriften § 5 punkt 7: *"Virksomheten skal iverksette rutiner for å avdekke, rette opp og forebygge overtredelser av krav fastsatt i eller i medhold av helse-, miljø- og sikkerhetslovgivningen."*

1A) Det er ikke etablert et skriftlig avviksbehandlingssystem for ytre miljø og for avløpsanlegget.

1B) Avviksbehandlingssystemet inkluderer ikke alle deler av avløpsanlegget (spesifiser hva som ikke er inkludert: avløpsnett, overløp, renseanlegg, utslippsmålinger etc.).

1C) Avviksprosedyren benyttes ikke eller etterleves ikke i praksis.
(eksempelvis: manglende registrering av overskridelser)

Kommentarer:

Ved kontrollen kunne det ikke framlegges noe skriftlig dokumentasjon på avviksregistrering og –behandling på avløpsområdet. Men mindre forhold som blir korrigert fortløpende, blir registrert i den daglige journalen. Derfor var det heller ingen dokumentert oversikt over behandlede avvik eller situasjonen over tid.

Oversikt over § 5 annet ledd i internkontrollforskriften:

Internkontroll innebærer at virksomheten skal:	Dokumentasjon
1. sørge for at de lover og forskrifter i helse-, miljø- og sikkerhetslovgivningen som gjelder for virksomheten er tilgjengelig, og ha oversikt over de krav som er av særlig viktighet for virksomheten	-
2. sørge for at arbeidstakerne har tilstrekkelig kunnskaper og ferdigheter i det systematiske helse-, miljø- og sikkerhetsarbeidet, herunder informasjon om endringer	-
3. sørge for at arbeidstakerne medvirker slik at samlet kunnskap og erfaring utnyttes	-
4. fastsette mål for helse, miljø og sikkerhet	må dokumenteres skriftlig
5. ha oversikt over virksomhetens organisasjon, herunder hvordan ansvar, oppgaver og myndighet for arbeidet med helse, miljø og sikkerhet er fordelt	må dokumenteres skriftlig
6. kartlegge farer og problemer og på denne bakgrunn vurdere risiko, samt utarbeide tilhørende planer og tiltak for å redusere risikoforholdene	må dokumenteres skriftlig
7. iverksette rutiner for å avdekke, rette opp og forebygge overtredelser av krav fastsatt i eller i medhold av helse-, miljø- og sikkerhets- lovgivningen	må dokumenteres skriftlig
8. foreta systematisk overvåkning og gjennomgang av internkontrollen for å sikre at den fungerer som forutsatt	må dokumenteres skriftlig

Avvik 2 Risikovurdering for avløpsanlegget er ikke tilfredsstillende.

Avvik fra: Internkontrollforskriften § 5 punkt 6: *"Virksomheten skal kartlegge farer og problemer og på denne bakgrunn vurdere risiko, samt utarbeide tilhørende planer for å redusere risikoforholdene."*

2A) Det er ikke utarbeidet en skriftlig miljørisikovurdering for avløpsanlegget.

2B) Risikovurderingen er mangelfull/utilstrekkelig behandlet for noen områder.
(f.eks. avløpsnett, overløp, renseanlegg)

2C) Det er ikke etablert rutiner for risikohåndtering av forhold med uakseptabel høy risiko.

2D) Klimatilpasning er ikke behandlet i og inngår ikke i risikovurderingen.

Kommentarer:

Ved tilsynet var det ikke gjennomført en dokumentert risikokartlegging og -vurdering for avløpsområdet. Risikovurderingen må omfatte alle deler av avløpsområdet og beskrive påvirkning på miljøet. Det er også viktig at risikovurderingen blir fulgt opp med handlingsplaner og tiltak.

Avvik 3 Anleggseier har ikke gjort tilstrekkelige forberedelser for å tilpasse avløpsanlegget til framtidige klimaendringer.

Avvik fra Forurensingsforskriften § 14-10 Utforming og drift av renseanlegg
Forskrift om internkontroll § 5 punkt 6 og 7; risikovurdering og avviksbehandling

3A) Kommunen har ikke undersøkt hvordan regionen vil bli påvirket mht. framtidige klimaendringer, innhentet prognoser for nedbørsutvikling fra anerkjent fagmiljø.

- 3B) Det er ikke foretatt vurderinger eller beregninger av hvilke konsekvenser og virkninger forventede framtidige nedbørsmengder vil ha for avløpsanlegg.
(Nedbørsprognoser er ikke omsatt til virkninger på avløpsanlegg ved modellberegninger eller ved andre vurderinger.) Aktuelle temaer: Vurdering av antall kjelleroversvømmelser, kritiske områder på nettet, forhold mellom framtidige vannmengder og hydraulisk kapasitet i anlegg, virkninger på renseanlegg, konsekvenser av ev. endret grunnvannsnivå.
- 3C) Det er ikke gjennomført tiltak eller vedtatt planer for å hindre at overvann kommer inn på avløpsnettet, f eks ved planer som regulerer omfanget av fast dekke for å øke infiltrering av regnvann, etablere åpne overvannsløsninger (bortledning av overvann).
- 3D) Det er ikke gjennomført tiltak eller gjort vedtak om konkrete tiltak på nett for å håndtere framtidige vannmengder, f eks ved oppgradering av ledningsnett til separat system i kritiske områder, etablering av fordrøyningsbasseng på avløpsnettet, økning av rørdimensjoner i fremtidige saneringsarbeider (føre-var-prinsipp).

Kommentarer:

§ 14-10 har krav til at:

"Renseanlegget skal dimensjoneres, bygges, drives og vedlikeholdes av fagkyndige slik at det har tilstrekkelig yteevne under alle klimatiske forhold som er normale for stedet der de ligger. Ved utformingen av anlegget skal det tas hensyn til variasjoner i mengde avløpsvann i løpet av året."

Renseanlegget er sammen med avløpsnettet en del av avløpsanlegget, jf definisjonen i § 11-3 f) i forurensningsforskriften. Det vurderes hos Klima- og forurensningsdirektoratet som samordner denne kontrollaksjonen at kravene til renseanlegg i § 14-10 også gjelder for avløpsnettet, jf formuleringene i 3B, 3C og 3D over. (Avløpsnett omtales i forskriften i § 14-5.)

Ved kontrollen kunne det ikke vises til at klimavirkninger og –tiltak var vurdert fullstendig slik som nevnt i punktene over. Men det er gjennomført en generell risiko- og sårbarhetsanalyse for kommunen som også omhandler klima og natur. Et av nevnte tiltak i analysen er å vurdere kapasiteten på overvannssystem, noe som er svært positivt.

Avvik 4 Overløp av urensset kloakkvann blir ikke tidsregistrert.

Avvik fra Forurensningsforskriften § 14-5 Avløpsnett.

- 4A) Vesentlige overløp mangler utstyr som enten registrerer vannmengde eller tidsvarighet for overløp av urensset vann.
- 4B) Forurensingsutslipp av urensset vann via alle overløp blir ikke tallfestet enten ved utslippsmålinger, modellering eller annen beregning.
- 4C) Kommunen har ikke oversikt over alle overløp på ledningsnett.

Kommentarer:

Det kom frem ved tilsynet at det gjenstår 2 pumpestasjoner som ikke har tidsregistrering slik det kreves i § 14-5 fjerde ledd:

"Den ansvarlige skal fra 31. desember 2008 registrere eller beregne driftstid for utslipp fra overløp."

Avvik 5 Avløpsledninger vedlikeholdes og fornyes ikke i tilstrekkelig omfang.

Avvik fra Forurensingsforskriften § 14-5, avløpsnett
Forskrift om internkontroll § 5 punkt 4, 6 og 7

5A) De viktigste problemområder på nettet er ikke identifisert i en skriftlig dokumentasjon.

5B) Kommunen har ikke satt egne mål for funksjonskrav til avløpsnettet.

5C) Det foreligger ikke en saneringsplan for ledningsnett som er oppdatert etter 2005.

5D) Det er ikke satt måltall for årlig fornyingstakt eller investeringsnivå for ledningsnettet.

5E) Vedtatt fornyingstakt eller investeringsnivå i saneringsplanen gjennomføres ikke som forutsatt.

5F) Det langsiktige saneringsbehov for avløpsnett er ikke ivaretatt med den fornyingstakt som kommunen praktiserer.

Kommentarer:

Det forelå ikke oppdatert hovedplan eller saneringsplan for avløp ved kontrollen. Men det utarbeides nå en 4-års investeringsplan for avløpssektoren. De siste 2 årene er 6 pumpestasjoner rehabilitert. Oppdaterte planer vil også sikre at kravene i internkontrollforskriften følges opp; målsetninger, avviksregistrering, risikovurdering og gjennomføring av tiltak for å sikre ytre miljø.

Avvik 6 Driftsforhold i renseanlegg er ikke tilfredsstillende dokumentert.

Avvik fra Forurensingsforskriften § 14-10, se teksten under avvik 3.
Internkontrollforskriften § 5 nr 6 og 7, se teksten under avvik 1.

6A) Opplegg for opplæring av driftsoperatører er ikke utarbeidet/er ikke gjennomført.

6B) De styrende driftsparameterne i renseprosessene er ikke skriftlig dokumentert.

6C) Overvåkings- og alarmsystemer er utilstrekkelige til å sikre kontinuerlig god drift

6D) Vaktordning for renseanlegget er utilstrekkelig eller fungerer i praksis ikke godt nok.

6E) Kalibrering/kontroll av viktig utstyr blir ikke dokumentert.

(Kalibrering pH-elektroder, utstyr for dosering av fellingskjemikalier, syre/lut og polymer)

Avvik 7 Kommunen har ikke rutiner for å vurdere grunnlaget for fastsettelse av rensekrav med henblikk på utløsning av nye krav til sine avløpsanlegg.

Avvik fra Forurensingsforskriften § 11-3, § 14-1, § 14-6,7,8 og § 14-17

- 7A) Kommunen har ikke foretatt en vurdering av om forbudet mot oppdeling av tettbebyggelser kan utløse nye rensekrav for relevante områder.
- 7B) Kommunen har ikke meldt fra til Fylkesmannen om at en konkret tettbebyggelse (etter forbudet trådte i kraft) har en p.e.-belastning som utløser rensekrav etter kapittel 14.
- 7C) Aktuelle eksisterende anlegg med fosforrensing har ikke vært vurdert med hensyn til kriterier for vesentlig endring som kan utløse krav til sekundærrensing.
- 7D) Kommunen har ikke meldt fra til Fylkesmannen om at et konkret avløpsanlegg har en faktisk, dokumentert vesentlig endring og som utløser krav til sekundærrensing.

Avvik 8   Kontroll med og/eller oppfylning av rensekrav for utslipp til vann overholdes ikke.

Avvik fra   Forurensingsforskriften § 14-13, § 14-12, § 14-11, § 14-2

- 8A) Behandling og sammenstilling av primærdata (vannmengder, analyseresultater) til utslippstall som innrapporteres til KOSTRA er ikke tilstrekkelig kvalitetssikret. (fagkyndig person, rutiner, prøver som utelates på feil grunnlag oa.)
- 8B) Overløp ved renseanlegget blir ikke tatt med i beregningen av rensegrad og utslippsmengder fra avløpsanlegget. (§14-11)
- 8C) Utslippsdata blir ikke løpende vurdert opp mot tillatelsens rensekrav. (for sen inngripping ved dårlig drift og brudd på utslippskrav)
- 8D) Rensekravene i tillatelsen ble overskredet i året 2009. (§14-2)
(Spesifiseres med talleksempler)

Anmerkninger

Anmerkning 1

Fylkesmannen gir ingen anmerkninger i forbindelse med tilsynet.

Andre forhold

Renseanlegget på Otta har hatt stabile og svært gode renseresultater over lengre tid. Dette tyder på en svært god oppfølging av driften ved anlegget. Dette er det eneste renseanlegget som er over 2000 personenheter i kommunen.